

АКТУАЛЬНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЯК ОДНІЄЇ З ОСНОВ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СЕКТОРУ

URGENCY OF ECONOMIC WORK AT THE ENTERPRISE AS ONE ON THE BASIS OF STABLE DEVELOPMENT OF THE BUSINESS SECTOR

У статті розкрито актуальність економічної роботи на підприємстві. Відображено її мету та завдання. Зазначено основні принципи реалізації завдань економічної роботи як основи результативності реалізації бізнес-стратегії підприємства. Акцентовано увагу на структурних частинах економічної роботи: аналізі, плануванні та прогнозуванні. Актуалізовано предмет та мету здійснення економічного аналізу на підприємстві. Зазначено зміст суттєвих трансформацій економічного аналізу та набуття ним певних особливостей порівняно з традиційними формами. Визначено, що сутність планування проявляється у підвищенні ефективності діяльності підприємства шляхом цільової орієнтації та координації всіх процесів, в обґрунтуванні цілей і шляхів їх досягнення на основі виявлення комплексу завдань і робіт, виявлення ризиків та зниження їх рівня, визначення ефективних методів, способів і ресурсів усіх видів, необхідних для виконання цих завдань, підвищення гнучкості й адаптованості до змін. У статті використано методи аналізу та синтезу, логічного узагальнення, індукції та дедукції.

Ключові слова: економічна робота, підприємство, економічний аналіз, планування, прогнозування діяльності.

жены ее цели и задачи. Указаны основные принципы реализации задач экономической работы как основы результативности реализации бизнес-стратегии предприятия. Акцентируется внимание на структурных частях экономической работы: анализе, планировании и прогнозировании. Актуализирован предмет и цели осуществления экономического анализа на предприятии. Указано содержание существенных трансформаций экономического анализа и приобретение определенных особенностей по сравнению с традиционными формами. Определено, что сущность планирования проявляется в повышении эффективности деятельности предприятия путем целевой ориентации и координации всех процессов, в обосновании целей и путей их достижения на основе выявления комплекса задач и работ, выявления рисков и снижения их уровня, определения эффективных методов, способов и ресурсов всех видов, необходимых для выполнения этих задач, повышения гибкости и адаптивности к изменениям. В материалах статьи использованы методы анализа и синтеза, логического обобщения, индукции и дедукции.

Ключевые слова: экономическая работа, предприятие, экономический анализ, планирование, прогнозирование деятельности.

УДК 331.3

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct51-35>

Стецевич А.І.

аспірант

Університет банківської справи

Stetsevich Andriy

University of Banking

В статье раскрыта актуальность экономической работы на предприятии. Отра-

The materials of the article reveal the relevance of economic work at the enterprise. Its purpose and tasks are reflected. The basic principles of realization of tasks of economic work as bases of efficiency of realization of business strategy of the enterprise are specified. Emphasis is placed on the structural parts of economic work: analysis, planning and forecasting. The subject and purpose of economic analysis at the enterprise have been updated. The content of significant transformations of economic analysis and its acquisition of certain features in comparison with traditional forms is indicated. It is noted that for the analysis of activity of the enterprise data of accounting, statistical and operative accounting of the enterprise, indicators of the advanced enterprises with approximately identical working conditions, materials of earlier spent inspections and documentary audits are used; current information. It is determined that the essence of planning is manifested in improving the efficiency of the enterprise by targeting and coordinating all processes, in justifying goals and ways to achieve them based on identifying a set of tasks and works, identifying risks and reducing their level, identifying effective methods, methods and resources of all kinds. needed to perform these tasks, increase flexibility and adaptability to change. The scheme of the mechanism of planning at the enterprise with allocation of tasks and tools is constructed. The elements of the system of analysis and planning to which the planning and economic personnel formed in the organizational system belong are specified; analysis and planning mechanism; the process of substantiation, adoption and implementation of planning decisions (planning process); tools that provide the processes of economic analysis and planning (information, technical, mathematical and software, organizational, logistics). It is noted that the company must create the necessary conditions for the formation of a positive attitude of employees to work through the use of such a system of motivation that would contribute to the achievement of individual and common goals of the enterprise.

The methods of analysis and synthesis, logical generalization, induction and deduction are used in the materials of the article.

Key words: economic work, enterprise, economic analysis, planning, forecasting of activity.

Постановка проблеми. Становлення ринково орієнтованої системи господарювання та розвиток досконалих конкурентних відносин між її суб'єктами в Україні вимагають упровадження одночасно керівного і керованого організаційно-економічного механізму, здатного забезпечити стабільне ефективне високо-прибуткове функціонування найважливіших структурних одиниць – підприємств – та мобільно інтенсифікувати відтворювальні процеси як на локальному, так і на глобальному рівнях.

Економічна робота на підприємстві, насамперед, пов'язана з використанням законів, які

керують виробництвом, розподілом, обміном, торгівлею та споживанням матеріальних благ у будь-якій державі. Вона також відображає виробничі відносини між людьми у процесі праці в різних сферах людської діяльності. Усе це примушує замислитися над економічною природою планово-економічної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами організації економічної роботи на вітчизняних підприємствах займалися такі вчені, як: М. Білик, І. Бойчик, М. Болюх, А. Бурик, Ф. Бутинець, Т. Герасименко, І. Єпіфанова, А. Загородній, В. Іващенко, Т. Костенко, Г. Кіндрацька, В. Марцин,

Г. Савицька, Г. Тарасюк та ін. Разом із тим сучасні умови господарювання потребують уточнення та адаптації теоретико-методичних засад організації економічної роботи на мікрорівні.

Основним завданням діяльності підприємства є забезпечення потреб суспільства товарами (послугами) відповідного асортименту та належної якості. Виконання основного завдання підприємства вимагає вирішення таких окремих завдань: постійне підвищення ефективності виробництва; своєчасне і термінове впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво; постійне зростання культурно-технічного та професійно-кваліфікаційного рівня працівників підприємства і залучення їх до творчої діяльності (винахідництво, раціоналізаторство, новаторство).

Постановка завдання. Метою дослідження є поглиблення теоретичних знань щодо суті, змісту, принципів і напрямів удосконалення методів, засобів та інструментів реалізації; актуалізація та теоретичне узагальнення сутності поняття «економічна робота» в діяльності підприємства, вивчення змісту, принципів та функцій економічного аналізу та планування на підприємстві як основних складників економічної роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мета й обсяги економічної роботи визначаються особливостями і потребами народного господарства, галузей, підприємств, які виникають у процесі управління господарськими операціями. На основі економічної роботи можна пояснити певні явища щодо впорядкування фактів, пошуку зв'язків між ними, формулювання узагальнень. В економічній роботі важливим є вивчення досягнутого рівня роботи організацій, підприємств шляхом усебічного аналізу кількісних і якісних показників [3, с. 94].

Сьогодні економічна робота на підприємстві базується на таких принципах, як:

- систематичне, всебічне вивчення та врахування потреб, стану та руху попиту, пропозиції, споживання, особливостей ринку, умов виробничої та збутової діяльності з метою прийняття конкретних господарських рішень;

- вивчення економічного обґрунтування, створення умов для максимальної орієнтації виробництва асортиментної структури та якості продукції, усієї системи керування виробничо-збутовою діяльністю стосовно потреб ринку, структури і динаміки запитів споживачів;

- активний вплив на формування та задоволення попиту на ринку, а також безпосередній вплив на споживача за допомогою засобів реклами, товарної та цінової політики [1, с. 96].

Економічну роботу можна умовно розділити на два види: аналітичну і планову. Перший вид роботи здійснюється у формі економічного аналізу, що є складовою частиною економічної роботи на

підприємстві. Економічний аналіз як завершальний етап економічної роботи комплексно охоплює всі інші елементи цієї роботи.

Економічний аналіз являє собою сукупність методів і прийомів вивчення та оцінки показників господарсько-фінансової діяльності підприємства [2, с. 42].

Предметом економічного аналізу є господарсько-фінансові процеси, що відбуваються на підприємстві в період його діяльності, спрямовані на досягнення максимальних результатів за мінімальних витрат.

Метою економічного аналізу є проведення детального оцінювання соціально-економічних явищ і господарських процесів, виявлення властивих їм тенденцій і закономірностей розвитку, обґрунтування можливих результатів та наслідків, зменшення ризиків, пов'язаних із вибором управлінських рішень на основі системи об'єктивних і суб'єктивних чинників.

Три основні функції, які реалізуються в процесі економічного аналізу, – оцінювальна, діагностична та прогнозна.

Для аналізу використовуються дані бухгалтерського, статистичного і оперативного обліку самого підприємства; показники передових підприємств із приблизно однаковими умовами роботи; матеріали раніше проведених обстежень і документальних ревізій; поточна інформація.

Під впливом розвитку суспільних відносин відбулися суттєві трансформації економічного аналізу та набуття ним певних особливостей порівняно з традиційними формами, на які звертає увагу професор М.Г Чумаченко:

- 1) значно ширше використання принципу управління за відхиленнями, що дає можливість керівництву звертати увагу на зміни безпосередньо в процесі виробництва [3];

- 2) підвищення оперативності економічного аналізу, що виражається в мінімізації періоду, за який проводиться поточний аналіз;

- 3) відхід від обов'язкової формальної «точності» результату аналізу, тобто перенесення центру уваги від аналізу звітності до аналізу ситуацій, цільового аналізу резервів;

- 4) широке використання додаткової інформації поряд із використанням зовнішньої і внутрішньої звітності;

- 5) створення аналітичних груп за участі економістів, технологів, маркетологів, юристів (залежно від змісту проблеми) для забезпечення комплексності економічного аналізу;

- 6) розширення використання в економічному аналізі вибірових даних.

Водночас відбулося значне розширення видів економічного аналізу, на що вказує Т.О. Герасименко, пропонуючи як основні з них виокремлювати як на макро-, так і на мікрорівнях аналіз

окремих видів діяльності, аналіз функціональних підсистем, аналіз окремих процесів діяльності, аналіз структурних підрозділів підприємства [4, с. 63].

Процес розроблення планів, тобто планування господарської діяльності – другий вид економічної роботи на підприємстві.

Планування господарської діяльності – це процес формування цілей, визначення пріоритетів, засобів, методів їх досягнення для будь-якої діяльності особи, спрямованої на отримання доходу у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах у разі, коли безпосередня участь цієї особи в організації такої діяльності є регулярною, постійною та суттєвою.

Сутність планування проявляється у підвищенні ефективності діяльності підприємства шляхом цільової орієнтації та координації всіх процесів, в обґрунтуванні цілей і шляхів їх досягнення на основі виявлення комплексу завдань та робіт, виявлення ризиків і зниження їх рівня, визначення ефективних методів, способів та ресурсів усіх видів, необхідних для виконання цих завдань, підвищення гнучкості й адаптованості до змін.

Планування господарської діяльності підприємства – центральна ланка економічної роботи на підприємстві, яка включає у себе процес розроблення планів, техніко-економічне та оперативновиробниче планування.

Обґрунтування і подальшу реалізацію планових рішень забезпечує механізм планування (рис. 1).

В умовах ринку підприємства можуть досягти своїх бізнесових цілей, поставлених завдань шляхом постійного аналізу чинників внутрішнього стану, його зовнішнього середовища, виявлення перспектив можливого розвитку та шляхів їх реалізації, визначення векторів поведінки на ринку,

заходів протидії конкуренції та ін., тобто планування своєї діяльності. Отже, планування є важливішим складником управління підприємством, фактично його центральною функцією [5, с. 115].

Важливе місце у плануванні займає прогнозування. Воно являє собою обґрунтоване передбачення розвитку економічних процесів і явищ під впливом зміни внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємства.

Система аналізу та планування включає такі елементи: планово-економічний персонал, сформований в організаційну систему; механізм аналізу та планування; процес обґрунтування, прийняття та реалізації планових рішень (процес планування); засоби, що забезпечують процеси економічного аналізу та планування (інформаційне, технічне, математично-програмне, організаційне, логістичне забезпечення).

На підприємстві повинні бути створені необхідні умови для формування позитивного ставлення працівників до праці. Система мотивації, створювана на підприємстві, характеризує сукупність взаємопов'язаних заходів, які стимулюють окремого працівника або трудовий колектив у цілому на досягнення індивідуальних та спільних цілей діяльності підприємства [6, с. 20].

Для мотивації праці, а по суті, для забезпечення потрібного рівня трудової активності персоналу доцільно: визначити набір цінностей, які будуть закладені в основу мотивування персоналу, визначити рівень потреб кожного працівника, його інтереси і можливості задоволення, конкретизувати види трудової діяльності, які потрібні організації й які доцільно мотивувати, організувати працю так, щоб переконати працівника в можливості задовольнити його інтереси з доступними для нього витратами фізичних і моральних сил, часу та можливості відтворити свою працездатність, узгодити

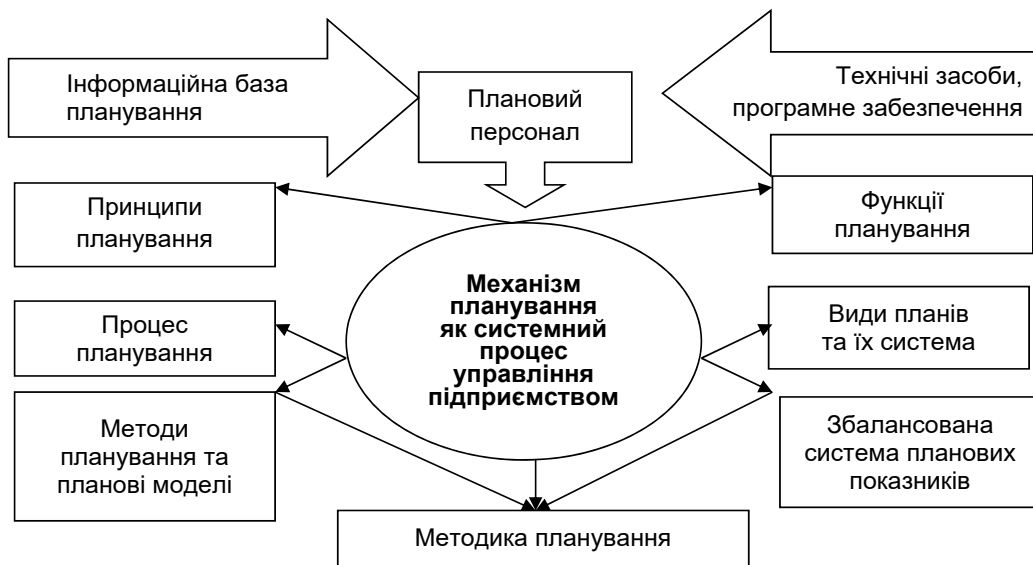

Рис. 1. Основні складники механізму планування діяльності підприємства

певні види діяльності з набором цінностей і переваг, під час найму працівника виявити, які в нього мотиви, інтереси, яка система цінностей [7, с. 4].

Існують чотири основні форми стимулів:

– примусові заходи: зауваження, переведення на іншу посаду, перенесення відпустки, догана, звільнення з роботи;

– матеріальне заохочення: заробітна плата і тарифні ставки, винагорода за результати, премії з доходу чи прибутку, компенсації, путівки, кредити на покупку автомобіля або меблів, позики на будівництво житла та ін.;

– моральне заохочення: подяки, почесні грамоти, дошки пошани, почесні звання, вчені ступені, дипломи, публікації в пресі, урядові нагороди та ін.;

– самоствердження: це найсильніший стимул, який проявляється тільки у найбільш розвинених членів суспільства, це внутрішні рушійні сили людини, які спонукають його до досягнення поставлених цілей без прямого зовнішнього заохочення.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, визначальним чинником ефективної діяльності підприємств є поєднання цілого комплексу завдань, а саме: проведення якісного економічного аналізу, налагодження дієвої системи планування, а також своєчасне й ефективно стимулювання праці, що є складними процесами, організація яких потребує значної уваги з боку менеджменту підприємства, але їх ігнорування може мати для підприємства фатальні наслідки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Марцин В.С. Становлення ринкової економіки в Україні : монографія. Львів : Коопосвіта, 1999. 284 с.
2. Фридман А.М. Економіка підприємств торгівлі і питання потребителського общества : учебник. Москва : Дашков и К°, 2008. 624 с.
3. Василик О. Теоретичні засади внутрішнього контролю діяльності підприємства. *Сучасні напрями розвитку економіки та менеджменту на підприємствах України*. 2018. С. 181.
4. Герасименко Т.О. Теоретико-методологічні проблеми розвитку економічного аналізу у контексті зміни його парадигми. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Вип. 3. С. 58–68.
5. Купалова Г.І. Теорія економічного аналізу. Функції і значення економічного аналізу в сучасних

умовах. URL: <https://westudents.com.ua/> (дата звернення: 30.12.2020).

6. Бондар М. Теоретичні та методологічні підходи до оцінки безпеки та надійності бухгалтерської та аналітичної інформації в системі економічної безпеки підприємств. *Міжнародний журнал інноваційних технологій в економіці*. 2015. № 1(1). С. 9–21.

7. Ткачук Г.Ю. Підходи до оцінки ефективності господарської діяльності підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. Вип. 1(31). С. 366–378.

REFERENCES:

1. Martsyn V.S. (1999) Stanovlennia rynkovoї ekonomiky v Ukraini [Formation of market economy in Ukraine]. Lviv: Kooposvita. (in Ukrainian)
2. Frydman A.M. (2008) Ekonomyka predpriaty torhovly u pytanya potrebytelskoho obshchestva [Economics of trade and catering enterprises of the consumer society]. Moscow: Yzdatel'sko-torhovaia korporatsiya «Dashkov y K». (in Russian)
3. Vasylyk O. (2018) Teoretychni zasady vnutrishnoho kontroliu diialnosti pidpriemstva [Theoretical principles of internal control of the enterprise]. *Suchasni napriamky rozvytku ekonomiky ta menedzhmentu na pidpriemstvakh Ukrainy*. P. 181. (in Ukrainian)
4. Herasymenko T.O. (2016) Teoretyko-metodolohichni problemy rozvytku ekonomichnoho analizu u konteksti zminy yoho paradyhmy [Theoretical and methodological problems of economic analysis development in the context of changing its paradigm]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal*, vol. 3, pp. 58–68. (in Ukrainian)
5. Kupalova H.I. Teoriia ekonomichnoho analizu. Funktsii i znachennia ekonomichnoho analizu v suchasnykh umovakh. Available at: <https://westudents.com.ua/> (accessed 30 December 2020).
6. Bondar M. (2015) Teoretychni ta metodolohichni pidkhody do otsinky bezpeky ta nadiinosti bukhhalter'skoi ta analitychnoi informatsii v systemi ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Theoretical and methodological approaches to assessing the security and reliability of accounting and analytical information in the system of economic security of enterprises]. *Mizhnarodnyi zhurnal innovatsiinykh tekhnolohii v ekonomitsi*, no. 1 (1), pp. 9–21. (in Ukrainian)
7. Tkachuk H.Yu. (2015) Pidkhody do otsinky efektyvnosti hospodarskoi diialnosti pidpriemstva [Approaches to assessing the effectiveness of economic activity of the enterprise]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, vol. 1 (31), pp. 366–378. (in Ukrainian)